

onmisbaar, en dus toewijzing geoorloofd in dezen tijd, dat de kleine tarwe-voorraad zorg geeft.

Ten slotte nog dit: de volgende week hoop ik op verzoek van velen, en ook als verweer tegenover de ingezonden stukjes van den laatsten tijd, een uiteenzetting van het werk der beide bureau's en van de werking van de ziekenvoedselregeling te geven, benevens eenige opmerkingen, die van nut kunnen zijn. Ik zal dan — naar mijn zin te vroeg — noodzakelijk ook van eigen werk in het afgelopen jaar moeten spreken. En daarna zal ik mij onthouden van beantwoording van ingezonden stukjes in het *Tijdschrift*. Ik heb daarvoor geen tijd. Wie met goede inlichtingen, opmerkingen, helpen wil aan de taak van het bureau voor dokters-noodvoorzieningen, kan, als vergoeding voor mijn vele moeiten, zich de moeite getroosten van toezending zijner briefkaarten, brieven en desnoods telegrammetjes. En wien het geneeskundig bureau niet naar den zin werkt, en behoefte heeft aan klagen buiten mij om, heeft den minister om zijn klacht aan te zenden. Deze bezit de middeelen om zich van de werking van het geneeskundig bureau te overtuigen. Binnenkort zal het personeel van dat bureau, evenals het bureau zelf, moeten worden uitgebreid; dan zal ik dáár, maar ook dáár alleen, den maatregel invoeren, dat ieder antwoord krijgt, ook als er eigenlijk geen antwoord is. Dat geeft meer papier-rompslomp, waarvoor ik mijn bureau's tot nu toe behoed heb, maar ik zal het doen. Mijn bureau's zijn overigens glazen huizen. Wie lust heeft kome kijken. Desgewenscht ware, voor vacantielijd een cursus voor „sociaal geneeskundig werk in bewogen tijd” aan de bureau's te verbinden, met practische oefeningen. Er zijn nogal kaartstelsels bij te houden.

Den Haag, 15 Juni 1918.

A. SIKKEL.

ONTSMETTEN BIJ SCHURFTBESTRIJDING.

Het is niet onbegrijpelijk, dat, hetgeen ik in mijn stukje (*Tijdschrift* 1918, No. 21) over de ontsmetting bij schurft heb gezegd, den directeur van den gemeentelijken gezondheids- en ontsmettingsdienst te Amsterdam niet kan behagen. Ik zou zijn opmerkingen met stilzwijgen hebben laten voorbijgaan, als mij niet persoonlijk eenige veegen uit de pan werden toebedacht. Dr. RINGELING begrijpe wel, dat Amsterdam niet geheel Nederland is; hij mag zich verzekerd houden, dat, door welke oorzaak dan ook, de schurft ook in tal van kleinere plaatsen en vooral ook op het platteland zich aanmerkelijk heeft uitgebreid, zoodat zij tot een plaag is geworden.

Het is nu voor artsen, die in plaatsen gevestigd zijn, waar geen geregelde ontsmettingsdienst bestaat, en zelfs voor huisdokters in Amsterdam, die in knappe, ordentelijke gezinnen praktiseeren, van overgroot belang te weten, dat men de schurft met goed gevolg kan bestrijden, door personen en gezinnen (alle leden, die in aanmerking komen, tegelijk) naar de methode, die ik heb aangegeven, of een andere gelijk- of meerwaardige, met de grootst mogelijke nauwgezetheid te behandelen.

Ik heb trouwens niet er aan gedacht ontsmetting af te raden. Er staat geschreven: „de ervaring heeft geleerd, dat men de ontsmetting, waar die door de omstandigheden moeilijk kan worden toegepast, ook wel achterwege kan laten”. Ik kan er niets tegen hebben, dat men ontsmet, waar daartoe aanleiding en gelegenheid bestaat. Zoo vereischen volkslogementen en andere dergelijke verblijven altijd bijzondere zorg.

De aanhaling uit het leerboek van VON HEBRA en KAPOSI werd in haar geheel overgenomen, ofschoon ik in het bijzonder de aandacht er op wilde vestigen, dat in het algemeene ziekenhuis in Weenen *volstrekt geen* ontsmettingsmaatregelen werden toegepast. Daar de uitspraak afkomstig is van buitengewoon bevoegde dermatologen, die, doordat zij over een reusachtig materiaal beschikken, de schurft op hun duimpje kenden, blijft de uitspraak in 1918 haar waarde behouden ¹⁾. Wat omtrent bijkomende nadeelen voor kleedingstukken en beddegoed wordt gezegd, moet in het licht van het jaar 1874 worden beschouwd, en mag ik dus laten voor rekening van de schrijvers van dien tijd.

¹⁾ Met alle bescheidenheid wil ik nogmaals opmerken, dat mijn ervaring volkomen overeenstemt met de meening der groote dermatologen.

Aanhalingen als die van dr. RINGELING liggen in de literatuur voor het grijpen.

Het verheugt mij, dat desalniettemin dr. RINGELING eigen opzettelijk wetenschappelijk onderzoek niet overbodig acht. Wij zullen met belangstelling afwachten, wat dat oplevert; het idyllisch begin doet al dadelijk dienst om tegen mij en mijn streven te worden uitgespeeld. Ondertusschen hoop ik, dat de opmerkingen van dr. RINGELING de artsen, voor wie ik mijn stukje, dat allerminst als strijdschrift bedoeld was, bestemd had, niet van de wijs heeft gebracht. Ik zal namelijk geen reden vinden op de zaak terug te komen.

Groningen, 16 Juni 1918.

R. A. REDDINGIUS.

ZORG VOOR GEBREKKIGEN EN ORTHOPAEDIE IN PRUISEN.

Den 1sten Maart l.l. werd in het Abgeordnetenhaus in Pruisen op initiatief van den afgevaardigde HINZMANN (centrum) besloten de regeering te verzoeken in het eerstvolgende zittingstijdvak een wetsontwerp voor te stellen, waardoor aan lichamelijk-gebrekkigen beneden den zestienjarigen leeftijd een verzorging van overheidswege gewaarborgd wordt. Deze regeling bestaat reeds voor zielszieken, zwakzinnigen, epilepsie-lidders, blinden en dooven. Afgevaardigden van alle partijen hebben vóór het besluit gesproken. LIEBER en FRITSEL (nat. lib.) wezen o. a. op de wenschelijkheid meer leerstoelen in de orthopaedie aan de universiteiten in te stellen dan totnutoe, om studenten en artsen gelegenheid te geven dit vak te leeren.

Dit is wel een andere waardeering der orthopaedie dan hier te lande, waar voor enkele jaren, in overeenstemming met het hoofdbestuur der Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst, een ontwerp-ziekteverzekeringswet gemaakt is, waarbij o. m. de orthopaeden van behandeling van ziekenfondspatiënten (althans tegen betaling) werden uitgesloten. Moge, wat de staatszorg voor gebrekkigen betreft, ons land zich spiegelen aan het voorbeeld onzer bureu; het geld, hieraan besteed, werkt veel nuttiger, dan dat, hetwelk op lateren leeftijd door armlastigheid der niet-behandelenden uit de openbare kas getrokken wordt.

Rotterdam, 14 Juni 1918.

J. VAN ASSEN, JZ.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — **Behoerlijke luchtverversching.** In de gezondheidswet van New-York wordt gesproken van „adequate ventilation”, die in sommige bedrijven en gebouwen wordt verlangd. De gezondheidscommissie heeft nu vastgesteld, wat hieronder moet worden verstaan. De temperatuur moet zich tijdens het gebruik der localiteiten bij voorkeur bewegen tusschen 60° of 70° F., tenzij het buiten warmer is, of voor een bepaald bedrijf een hoogere of lagere temperatuur in de localiteit wordt vereischt of onvermijdelijk is. De betrekkelijke vochtigheid zij niet hoger dan 70 pCt., ten hoogste 78 pCt., tenzij het buiten warmer is dan 59° F.. Het koolzuurgehalte der lucht mag nergens 1/10 pCt. overschrijden. Het aantal stofdeeltjes mag slechts één millioen per kubieken voet (ongeveer 30 millioen per M³) bedragen, wat overeenkomt met 0.04 mgr. stof per kubieken voet. Er mogen zich slechts 100 bacteriën in een kubieken voet bevinden, en wie van buiten de localiteit binnentreedt, mag geen onaangename geur ontdekken (*Trained Nurse and Hosp. Review*).

— **De bestrijders der vivisectie.** De nationale bond tegen de vivisectie in de Vereenigde Staten heeft niet alleen geprotesteerd tegen de immuniseering van soldaten tegen typhus en andere ziekten, en alle legerartsen, in het bijzonder GORGAS wegens deze daad aangeklaagd, maar ook daartegen, dat het Roode Kruis gelden inzamelt, die mede moeten dienen tot het gebruik van dieren terwille van de diagnostiek en behandeling in het leger (*Norsk Arkiv f. Laegevidensk.* Juni).

MÜNCHEN. — **Vet uit het moeras.** De bioloog R. FRANCE te München is er in geslaagd, uit lagere organismen, die in stilstaande wateren leven en in hun cellichaam vet ophoopen, een olie te bereiden, die eerst bij — 40° stolt. Hij meent, dat op deze